

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobkyne : **M. P.**, bývajúca v N., zastúpená JUDr. J. W., advokátom v N., proti žalovanému : **MUDr. J. T.**, bývajúcí v N., **o neplatnosť dohody o vyporiadaní dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp.zn. 16 C 28/2003, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 7. júla 2006 sp.zn. 8 Co 286/2005

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a** .

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nové Zámky rozsudkom z 13. júna 2005 č.k. 16 C 28/2003-182 žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia neplatnosti dohody o vyporiadaní dedičstva v konaní D 44/2000, Dnot 17/2000, podľa § 37 Občianskeho zákonníka, zamietol. Žalobkyňu zaviazal zaplatiť žalovanému 5 920,- Sk titulom náhrady trov konania k rukám právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Prvostupňový súd uzavrel, že žalobkyňa nepreukázala dostatočne naliehavý právny záujem na určení neplatnosti dohody o vyporiadaní dedičstva, pretože vedela, čo je predmetom dedičského konania, sama sa rozhodla o tom, ako s majetkom, ktorý bol predmetom dedičského konania bude nakladať a tvrdenia splnomocneného zástupcu žalobkyne, že takáto dohoda je v rozpore dobrými mravmi a účelom zákona o dedení považuje za irelevantné, pretože vzdať sa dedičského podielu v prospech ostatných spoludedičov sa môžu i dedičia v ostatných dedičských skupinách, nielen v prvej dedičskej skupine. V žiadnom prípade neprichádza do úvahy možnosť uplatniť si dedičské právo k predjednanému majetku poručiťky, pretože vo veci bolo vydané právoplatné dedičské rozhodnutie.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Nitre rozsudkom zo 7. júla 2006 č.k. 8 Co 286/2005-228 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a zaviazal žalobkyňu zaplatiť žalovanému trovy odvolacieho konania vo výške 1 304,-- Sk do troch dní. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že nie je naliehavý právny záujem žalobkyne na podanej žalobe, keďže ani vyhovením návrhu by sa na jej právnom postavení nič nezmenilo. Žalobkyňa nevyužila v dedičskom konaní všetky svoje procesné práva, t.j. riadne ani mimoriadne opravné prostriedky, iba v rámci ktorých mohol súd platnosť alebo neplatnosť právneho úkonu preskúmať.

Žalobkyňa podala proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. Namietala, že Občiansky súdny poriadok normatívnym spôsobom neupravuje, kedy je daný, resp. kedy nie je daný naliehavý právny záujem pre účely § 80 písm.c/ O.s.p. V tomto prípade sa žalobkyňa o nedostatku naliehavého právneho záujmu a teda nedostatku právomoci súdu dozvedela až ex post na základe napadnutého rozhodnutia Krajského súdu v Nitre, čo ako je známe nepredstavuje normu správania sa. Pritom je nepochybné, že na základe tvrdenia žalobkyne k porušeniu jej práva došlo, a preto sa oprávnene domáhala ochrany v súlade s § 4 OZ. Porušenie práva žalobkyne vyplýva z občianskoprávneho vzťahu, a preto v súlade s § 7 ods. 1 O.s.p. sa oprávnene domáhala ochrany na súde, ako orgáne na to povolanom. Ak odvolací súd potvrdil zamietavý rozsudok prvostupňového súdu z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu, potom takýto postup je v rozpore s princípom demokratického a právneho štátu (čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), lebo občanovi nezabezpečuje právnu istotu. Na základe rozhodnutia súdu bez náležitej normatívnej právnej úpravy občan vopred nevie (nemôže vedieť), aké správanie sa môže od povolaného štátneho orgánu očakávať, a preto nevie ani svoje konanie tomuto očakávaniu vopred náležite prispôbiť. Takéto konanie súdu je v danom prípade porušením práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ak sa však odvolací súd domnieval, že nie je daný naliehavý právny záujem a pre tento nedostatok nie je možné vec meritórne prejednať a rozhodnúť, bol povinný uznesením vyzvať žalobkyňu, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnila alebo opravila. Nestalo sa tak, namiesto toho odvolací súd len na pojednávaní dňa 7.7.2006 prostredníctvom členky senátu položil zástupcovi žalobkyne otázku, aký naliehavý právny záujem má žalobkyňa na takejto žalobe. Takýto postup súdu nespĺňa náležitosti uznesenia podľa § 43 ods. 1 O.s.p. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok Krajského súdu v Nitre zrušil.

Žalovaný sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré v zmysle § 236 a nasl. O.s.p. možno napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v ustanovení § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. a proti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné ešte aj v prípadoch uvedených v ustanovení § 238 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý potvrdil jediný rozsudok súdu prvého stupňa, pričom nevyslovil prípustnosť dovolania a nešlo ani o prípad, že by sa odvolací súd v tejto veci odchytil od právneho názoru dovolacieho súdu. Keďže dovolaním napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 O.s.p., je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa citovaného zákonného ustanovenia nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozsudku, ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. pritom nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou v § 237 O.s.p., ale nastáva až

vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonom ustanovení skutočne trpí.

So zreteľom na žalobkyňou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolateľky, že v prejednávanej veci jej postupom súdu bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Žalobkyňa v podanom dovolaní v skutočnosti však nenamietala relevantné procesné vady (tzv. zmätočnosti) v zmysle ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. Jej námietky, že odvolací súd vidí nedostatok naliehavého právneho záujmu v tom, že žalobkyňa nevyužila opravné prostriedky, tvrdenie odvolacieho súdu o zjavnej účelovosti dodatočného tvrdenia žalobkyne o jej konaní pod nátlakom, že v prípade vyhovenia žalobe by sa právne postavenie žalobkyne nezmenilo, možno považovať len za tzv. inú vadu konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p., alebo nesprávne právne posúdenie v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p., ku ktorým však dovolací súd môže prihliadnuť len za podmienky prípustnosti dovolania; nejde ale o postup, ktorým by bola žalobkyňi odňatá možnosť konať pred súdom.

Neobstojí ani námietka žalobkyne, že ak súd dospel k záveru, že nie je na žalobe daný naliehavý právny záujem, potom vlastne vyslovil nedostatok svojej právomoci na prejednaní a rozhodnutí právnej veci, a potom z toho vyplývajú závery, že nemohol rozhodnúť rozsudkom, ale mal zastaviť konanie. Z námietky žalobkyne je zrejmé, že nespochybňuje právomoc všeobecných súdov na rozhodovanie o predmetnej veci, avšak prekrúca konštrukciu zákona v tom zmysle, že ak súd dospeje k záveru, že na žalobe nie je daný naliehavý právny záujem, potom vysloví nedostatok svojej právomoci. Takéto závery nemajú oporu v Občianskom súdnom poriadku, v žiadnom prípade nejde o zmätočnosť v zmysle § 237 O.s.p. tak, ako sa mylne domnieva žalobkyňa.

Tvrdenia žalobkyne, že o nedostatku naliehavého právneho záujmu sa dozvedela až ex post na základe napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, a že ide o tzv. prekvapivé rozhodnutie, neobstojí, keď z odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového súdu je zrejmé „súd má za to, že žalobkyňa nepreukázala dostatočne naliehavý právny záujem na určení neplatnosti dohody o vyporiadaní dedičstva“, teda nejde o zmätočnosť v zmysle ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p., ktorou by bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom.

Taktiež námietka žalobkyne, že ak sa odvolací súd domnieval, že nie je daný naliehavý právny záujem a pre tento nedostatok nie je možné vec meritórne prejednať a rozhodnúť, bol povinný uznesením vyzvať žalobkyňu, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnila alebo opravila, k takejto námietke však dovolací súd môže prihliadnuť len za podmienky prípustnosti dovolania; nejde ale o postup, ktorým by bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom.

Nakoľko prípustnosť dovolania žalobkyne nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p., ani z § 237 O.s.p., odmietol Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie v súlade s ustanovením § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti a námietok dovolateľky.

V dovolacom konaní nebola žalobkyňa úspešná a právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalovanému (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. apríla 2010

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová